

Отже, управління ризиками підприємств в умовах політико-економічної нестабільності є необхідною передумовою забезпечення їх стійкості, адаптивності та конкурентоспроможності. Сучасний ризик-менеджмент має бути не допоміжною функцією, а складовою стратегічного управління підприємством.

Ефективна система управління ризиками повинна включати ідентифікацію загроз, формування реєстру й карти ризиків, оцінювання ймовірності та сили впливу ризиків, вибір адекватних методів реагування, моніторинг ключових індикаторів ризику та регулярне коригування управлінських рішень. В умовах війни й нестабільності особливої ваги набувають фінансові, логістичні, кадрові, енергетичні, регуляторні, зовнішньоекономічні, репутаційні та цифрові ризики.

Практична результативність ризик-менеджменту залежить від його інтеграції в систему управління підприємством, розвитку ризик-орієнтованої корпоративної культури, готовності менеджменту до сценарного планування, використання цифрових інструментів аналітики та формування резервних механізмів забезпечення безперервності бізнесу. Саме такий підхід дає змогу підприємствам не лише знижувати втрати від ризиків, а й використовувати нестабільність як джерело організаційного оновлення, стратегічної гнучкості та посилення ринкових позицій.

Перелік використаних джерел:

1. Сосновська О. О., Деденко Л. В. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності. Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій. 2019. № 1(3). С. 70-79.
2. Чайкіна А. Особливості інтеграції ризик-менеджменту в систему управління підприємством. Економіка та суспільство. 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1337> (дата звернення до ресурсу 11.05.2026)
3. Бабенко В., Назарова Т. Ю. Стратегії і інструменти оцінки ризиків управління підприємством в кризових умовах. International Science Journal of Management, Economics & Finance. 2024. Vol. 3. № 4. Р. 9-16.
4. Козловський С. В., Чеботок В. В. Ризик-менеджмент як стратегія управління економічною діяльністю підприємства. Економіка і організація управління. 2026. № 1(61). С. 79-96.

УДК 336.221:005.334

Маркович Ірина

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та трансформації регуляторного середовища оподаткування підприємницька діяльність зіштовхується з принципово новими викликами у сфері управління податковими зобов'язаннями. Ефективний податковий менеджмент сьогодні виходить за межі суто облікових функцій і перетворюється на стратегічний інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства та забезпечення його фінансової стійкості.

Під податковим менеджментом підприємства слід розуміти систему цілеспрямованого управлінського впливу на процеси формування, обліку та оптимізації податкових зобов'язань, спрямовану на мінімізацію податкового навантаження у межах чинного

законодавства та підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності. Його ключовими складовими є податкове планування, податковий облік, контроль за своєчасністю та повнотою виконання зобов'язань, а також моніторинг і управління податковими ризиками.

Цифровізація суттєво змінює операційне середовище податкового менеджменту. Впровадження ERP-систем, хмарних сервісів та інструментів аналітики великих даних (Big Data) відкриває нові можливості для автоматизації обліку, прогнозування податкових зобов'язань і виявлення прихованих ризиків. Важливим є те, що застосування технологій великих даних та прогнозувальної аналітики у системах фінансового контролінгу дозволяє підвищити точність ідентифікації та оцінки податкових ризиків, а також забезпечити прозорість бізнес-процесів і оперативну адаптацію до змін у законодавстві [1].

Одним із критичних аспектів сучасного податкового менеджменту є вибір системи оподаткування та оптимізація структури платежів відповідно до специфіки діяльності підприємства. Панасейко І. та співавт. [2] наголошують, що податкове планування є важливою складовою загальної податкової політики підприємства та інструментом зниження фіскального навантаження у межах закону. До основних його інструментів відносять вибір організаційно-правової форми господарювання, визначення оптимальної системи оподаткування та застосування передбачених законом пільг і преференцій.

Особливої актуальності у сучасних умовах набуває проблема управління податковими ризиками в умовах нестабільності та зовнішніх шоків. Адаптивні підходи до фінансового управління, зокрема застосування гнучких фінансово-економічних моделей, дозволяють підприємствам своєчасно реагувати на зміни регуляторного середовища та уникати несприятливих фіскальних наслідків. Адаптивна фінансова модель в умовах кризи та невизначеності є базовим стратегічним механізмом для збереження фінансової стабільності підприємства.

Таким чином, сучасний податковий менеджмент підприємства має спиратися на комплексний підхід, що поєднує стратегічне планування, використання цифрових інструментів аналізу та управління ризиками. Пріоритетними напрямками його розвитку є: інтеграція систем фінансового контролінгу з аналітикою великих даних; запровадження автоматизованих рішень для моніторингу податкових зобов'язань; формування адаптивних моделей реагування на зміни у законодавстві. Ефективна реалізація цих напрямків забезпечить підприємствам не лише зниження фіскального навантаження, але й підвищення загальної фінансової прозорості й конкурентоспроможності.

Перелік використаних джерел:

1. Маркович І. Б. Моделювання податкових ризиків у системах фінансового контролінгу: використання великих даних та прогнозувальної аналітики. Галицький економічний вісник. 2025. Том 92. № 1. С. 93–99. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.01.093

2. Панасейко І., Панасейко С., Панасейко М. Податкове планування як складова податкової політики підприємства та чинник оптимізації податкового навантаження. Економіка та суспільство. 2025. № 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-13>